

„Справедливостта и несправедливостта са качества на хора, които живеят в общество, а не в самота.“

Томас Хобс

Още от дълбока древност се заражда идеята, породила появата на първата мечта – достигането на съвършенство. И въпреки, че всеки един от нас осъзнава, че постигането на съвършенство само по себе си е един оксиморон, човечеството не спира да се стреми към него. За да успее поне да се доближи до онова, присъщо единствено на Бог качество, то е създадо обществото, а заедно с него, подтикнато от инстинкта си за самосъхранение и справедливостта. Но още преди появата на справедливостта човечеството е познало нейната противоположност. Те са страните на една и съща монета, едно неделимо цяло, сътворено от хората, като начин за постигане на съвършенството.

Но щом обществото е монетата, а справедливостта и несправедливостта са нейните две страни, как тогава то ще направи правилния избор? А може би точно затова не всеки път избираме една и съща страна на монетата?

За да отговорим на тези въпроси се появява, отражението на справедливостта, нейното свръх-аз, противопоставящ се на същността ѝ – а именно несправедливостта. Приемаме един човек за справедлив, тогава когато съумее да се отърси от чувствата си, от пристрастието си, когато постъпва така, сякаш светът съществува без него. И точно пристрастието и чувствата към останалите се явяват базата за сравнение, с която определяме едно действие за справедливо или не. Но „Умът и чувствата се усъвършенстват в разговорите ни с други хора“ - Блез Паскал, т.е обществото ни кара да бъдем пристрастни, то поражда несправедливостта, която доказва наличието на справедливост, макар и в нейната демонична същност. Хвърляме монетата, но не всеки път еднакво високо. Разбираме, че сме сбъркали в избора си на страна едва когато тя падне. Но, „Човек е осъден да избира“ - Сартр. В избора му се проявява същността, отговорността за сътворението на самия човек и света около него. Но изборът ни е породен от това, че има някой друг до нас. Той другия е коректива за нашите постъпки, и в момента в който се отдалечим от него ни остава само съвестта.

Тъй като съвестта е аспекта на свръх-аза, който се противопоставя на идеала, приемаме, че точно тя е пряко свързана и дори подобна на справедливостта. Защото именно съвестта се явява нашия вътрешен съдник, който определя какво е правилно т.е. справедливо или не. Ако погледнем определение за съвест в някои речник ще разберем, че съвестта е „чувство за отговорност пред останалите за постъпките и делата си“. Изключително е важно да има тези „останали“, пред които ние да имаме угризения, изключително важно е да има общество за да съществува, както съвестта, така и справедливостта. Съвестта е тази

която първа се превръща в „ледено блогче“ щом човека се отвърне от общността.

За да получим пълна представа за справедливостта, както и необходимостта ѝ от общество, за да съществува, нека си припомним третия закон на Нютон. Тъй както във физиката закона гласи, че всяко действие има равно по себе си противодействие, така и чрез справедливостта всеки получава това което е заслужил. Тя е последиците, който понасяме след всеки наш реализиран избор. Тя е онази невидима сила, която успява да съгради баланса в природата. Но как щеше да се осъществи баланса, от къде щеше да се зароди нужното противодействие, ако нямаше общество, ако нямаше кой да извърши действието противопоставящо се на нашето? Справедливостта не може сама и пряко да се осъществи, необходимо и е обществото.

Връщайки се хилядолетия назад в нашата история ще осъзнаем, че всъщност и самото общество се е зародило от едно такова противодействие. Тогава едва ли е било осъзнато, но безспорно е съществувало. В онези дни, изобилстващи с постоянни заплахи и несигурност, се появява един фактор, превърнал се в първопричина за възникване на множество морални феномени. Този фактор е страха. Именно страхувайки се хората достигат до заключението че имат необходимост да общуват, да споделят своите интереси и чувства, да задоволят потребностите си. Имат необходимост да създадат една свещена общност, едно обединение на хората, т.е. имат необходимостта от общество.

Да се приеме, че обществото може да съществува без справедливостта, както и обратното е една болезнена заблуда, обричаща ни на самоунищожение, защото справедливостта е лъчът светлина, пронизващ мрачната същност на първичното общество. Тя е отговора и мечтата за всички онези недостатъци, впили се болезнено в обществото и заплашващи да го унищожат. Тя е светилото, намерила пътя към съвършенството. Но как бихме могли да видим светлината, ако го нямаше мракът, как бихме могли да приемем справедливостта, ако го нямаше обществото?

